

Natuurpakket Westerschelde (NPW)

Natuurpakket Westerschelde (NPW)

Algemeen

Project:	Programma Natuurpakket Westerschelde		
Document:	Voortgangsrapportage	Bestuurlijk opdrachtgever:	mevr. drs. A. Pijpelink
Periode:	februari-maart-april 2022	Ambtelijk opdrachtgever:	dhr. drs. L.M.L.M. Prevaes
Status:	Definitief	Programmamanager:	[REDACTED]
Datum:	17-5-2022	Projectleider:	[REDACTED]

Korte omschrijving

Het programma tot het realiseren van minimaal 600 ha estuariene natuur volgens het Convenant Rijk-Provincie (2005) over de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010.

Het Programma Natuurpakket Westerschelde omvat de volgende projecten:

- Hertogin Hedwigepolder (350 ha)
- Uitbreiding Zwin (22 ha)
- Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha)
- Buitendijks (5 deelprojecten 130 ha)
- Landbouw-flankerend beleid (subsidie € 8,4 miljoen en grondruilbank € 4,6 miljoen)
- Overige afspraken (Grenspark Groot Saefthinghe, impuls Hulst, Landschapspark Zwinstreek, impuls Sluis, Sloe-/Tractaatweg, monitoring).

Achtergrond

Voortgang algemeen

In het afgelopen kwartaal zijn de werkzaamheden bij Bath en Ossensisse afgerond en is er 53 hectare nieuwe estuariene natuur opgeleverd. Het totaal aantal gerealiseerde hectares komt daarmee op 170. De overige 488 hectares zijn in uitvoering.

Bij Extra Toelichting wordt op hoofdlijnen ingegaan op de afzonderlijke projecten.

Relevante besluiten

-
- 7 oktober 2005 Voorstel GS invulling Schelde Estuarium.
Ingekomen brieven van ministerie EZ/LNV van 26 januari 2013 en 14 november 2016
GS inzake wijziging convenant.
Ingekomen brief van ministerie LNV van 11 januari 2018 inzake goedkeuring van het voorstel tot herijking.
-

PS Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium
Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde

---

Voortgang per projectfase

Projectfase	% gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100	17-12-2004	30-01-2006
Definitiefase	100	31-01-2006	26-06-2013
Ontwerpfase	100	01-01-2008	31-10-2018
Vorbereidingsfase	97	01-01-2013	31-12-2022
Realisatiefase	26	01-01-2013	31-12-2024
Nazorgfase	5	14-10-2015	31-12-2025

Geld (huidige status)

Geld (vorige status)

Geld

Voor de uitvoering van NPW is door het Rijk in totaal € 155,7 miljoen budget beschikbaar gesteld. Op 2 juli 2021 heeft de minister van LNV schriftelijk ingestemd met de Meerjarenkostenraming (MJKR) 2021 en het Jaarverslag 2020. Daarbij is tevens ingestemd met de afspraken over de nazorgfase. Per 31 december 2021 is op basis van de jaarcijfers 2021 van het budget € 122,6 miljoen uitgegeven. Er resteert nog een werkbudget van € 33,1 miljoen voor de resterende uitvoerings- en nazorgperiode 2022-2025.

Op 23 december jl. heeft Vlaanderen een bedrag van € 7.922.773 (tweede tranche vergoeding grondverwerving) overgemaakt naar de NPW rekening bij het Nationaal Groenfonds en conform de aanwijzing hiertoe door LNV, toegevoegd aan het resterende NPW-budget van € 33,1 miljoen. Dit bedrag blijft gereserveerd voor de uitvoering van de onderdelen natuurherstel inclusief monitoring en de regionale ontwikkelingsplannen (o.m. Grenspark Groot Saefinghe en het Landschapspark Zwinstek). De verwachting is dat het budget voldoende is voor de realisatie van het

programma en de monitoring, inclusief de projecten binnen het Grenspark Groot Saefthinghe en het Landschapspark Zwinstreek, waarvoor bij de goedkeuring van de MJKR 2021 budgetten beschikbaar zijn gesteld door GS.

Er is principaal cassatieberoep ingesteld tegen het vonnis van de Rechtbank inzake de schadeloosstellingsprocedure Hedwige-Prosperproject. Door de Staat is incidenteel cassatieberoep ingesteld. Op 11 februari 2022 heeft de Advocaat Generaal (A-G) zijn advies aan de Hoge Raad (HR) uitgebracht. Door de A-G is geadviseerd om de het cassatieberoep van De Cloedt te verwerpen (c.q. niet ontvankelijk te verklaren). De Hoge Raad heeft laten weten dat hij verwacht op 9 september 2022 uitspraak te doen. Het is nog mogelijk dat het schadeloosstellingsbedrag wijzigt als gevolg van de lopende juridische procedure bij de Hoge Raad. Om met Vlaanderen de financiële eindafrekening op te kunnen maken moet de uitkomst van deze procedure worden afgewacht.

Organisatie (huidige status)

Organisatie (vorige status)

Organisatie

Het NPW is een programma-aanpak die de Provincie uitvoert voor het Rijk op basis van een convenant met het Rijk. Binnen de Provincie Zeeland is een programmastructuur geformeerd van voldoende omvang en kwaliteit voor de uitvoering van de NPW-projecten. De feitelijke uitvoering van de NPW-projecten wordt in belangrijke mate met en door externe partners gedaan: het Hedwige-Prosperproject door de Vlaamse Waterweg NV. De projecten Bath, Ossenisse en de eerste fase van Zimmerman zijn door Rijkswaterstaat (Projectorganisatie Waterveiligheid) uitgevoerd. Fase 2 en 3 zullen door het team van NPW in de komende jaren worden uitgevoerd. Het project Waterdunen voert de Provincie zelf uit. Voor het samenwerkingsverband Grenspark Groot Saefthinghe is een grensoverschrijdende samenwerking getekend met de volgende partners: Stichting Het Zeeuwse Landschap, gemeente Hulst, Port of Antwerp, Maatschappij Linkerschelde Oever, Vlaamse Waterweg NV, Agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt, gemeente Beveren, EGTS en provincie Oost Vlaanderen. Het grensoverschrijdende Landschapspark Zwinstreek is in voorbereiding samen met de provincie West Vlaanderen en diverse andere lokale en regionale overheden en stakeholders.

Risico (huidige status)

Risico (vorige status)

Risico

Overeenkomstig de afspraken rond grote projecten worden ieder kwartaal de risicodossiers geactualiseerd op project- en programmaniveau.

Er is door de voormalige eigenaar van de Hedwigepolder een verzoek tot herziening van het Rijksinpassingsplan Hedwigepolder ingediend bij de Raad van State, dit in verband met PFAS problematiek. Op verzoek van de Raad van State zijn hierop schriftelijke reacties ingediend namens de ministeries van I&W, LNV, BZK, de provincie Zeeland, RWS, MOW en de Vlaamse Waterweg. De zittingsdatum is nog niet bepaald. Omdat de uitspraak op dit verzoek nog enige tijd op zich zal laten wachten (zo heeft de Raad van State aangegeven), heeft de voormalige eigenaar eind april een verzoek om een voorlopige voorziening ingediend waarbij hij de Raad van State vraagt om de uitspraak uit 2014 ten aanzien van het Rijksinpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten te schorsen. In het Zimmermanproject heeft de rechtbank omtrent de gedoogplicht uitspraak gedaan waarbij de gedoogplicht is bevestigd. Er is hoger beroep ingesteld bij de Raad van State en het verweerschrift is ingediend.

Parallel hieraan is herhaaldelijk gestreefd naar minnelijke schikking met de eigenaar van een deel van de gronden die benodigd zijn voor het Zimmermanproject. Dit heeft nog niet tot overeenstemming geleid.

Op dit moment is binnen de MJKR naar verwachting voldoende financiële ruimte gereserveerd voor het opvangen van de in de risicodossiers genoemde risico's.

De financiële consequenties van risico's omtrent PFAS zijn daarbij buiten beschouwing gelaten omdat GS van mening is dat eventuele gevolgen daarvan voor het rijk zijn. Onderkend wordt dat er bestuurlijke en maatschappelijke discussie is over PFAS en er een relatie is met het project.

Tegelijkertijd betreft het problematiek die grotendeels buiten de invloedssfeer van de provincie ligt. Eind april heeft de minister voor Natuur en Stikstof in haar brief aan provincie Zeeland aangegeven dat vele onderzoeken en adviezen de noodzaak van de natuurontwikkeling voor de internationale biodiversiteit benadrukken. De eerdere ingebrekestelling door de Europese Commissie uit 2012 onderstreept nog eens de urgentie om het project uit te voeren. Uit de brief blijkt dat het rijk als opdrachtgever blijft bij haar standpunt dat de natuurontwikkeling in het Hedwigeproject past binnen de regelgeving zodat er geen aanleiding is om het project te wijzigen. Hierdoor is de status van de risico's verschoven van groen naar oranje.

Binnen het NPW-pakket houdt de PFAS problematiek de volle aandacht. Hergebruik van grond kan plaatsvinden binnen de geldende normen (handelingskader PFAS). Het materiaal uit de buitendijkse Scheldeschorren met hogere concentraties PFAS wordt afgevoerd naar het Rijksdepot in het Hollands Diep. Deltares heeft op 2 november jl. een notitie opgeleverd, met twee aanbevelingen hoe om te gaan met de PFAS problematiek en het NPW pakket. Hieraan is c.q. wordt invulling gegeven.

Daarnaast is extra onderzoek uitgevoerd naar de huidige waarden in het Hedwigegebied en wordt er momenteel onderzoek verricht naar het PFAS gehalte in nieuw aangeslibd materiaal in de nabijheid van het Hedwigegebied. Aan de minister van LNV is schriftelijk het verzoek overgebracht om te garanderen dat de kwaliteit van de landbodem niet verslechtert met PFAS.

In de brief van 2 februari jl. aan PS is hier nader op ingegaan.

Kwaliteit (huidige status)

Kwaliteit (vorige status)

Kwaliteit

Het beoogde effect van het programma NPW is het ontstaan van minimaal 600 hectare estuariene natuur. Na de inrichting van de geplande hectares in de NPW projecten zal de natuur zich gedurende een langere periode ontwikkelen tot de gewenste kwaliteit. De verschillende vormen van inrichting zoals nieuwe buitendijkse en binnendijkse natuur en kwaliteitsverbetering van bestaande natuur leveren een andere natuurkwaliteit op. Zo levert één hectare nieuwe buitendijkse natuur een andere natuurwaarde op dan één hectare binnendijkse natuur. Daarom zijn alle hectares in het programma

herijkt op basis van de verwachte natuurwaarde. Met de realisatie van het actuele programma NPW worden 658 hectare herijkte of gewogen estuariene natuur ingericht. Hiermee is een garantiebuffer gecreëerd om bij een tegenvallende natuurontwikkeling toch het afgesproken doel van minimaal 600 hectare te realiseren.

Op dit moment is 170 hectare estuariene natuur gerealiseerd en is 488 hectare in uitvoering. Een groot deel van de hectares is gekoppeld aan de uitvoering van de werkzaamheden in het Hedwigeproject. Eind vorig jaar heeft de aannemer aan de Vlaamse Waterweg de nota opgeleverd met het plan en de planning voor de laatste fase van het project, waarin de Scheldedijk en de Sieperdadijk verwijderd worden. Met het Waterschap zijn afspraken gemaakt over de toetsing van de nieuwe dijk zodat eind 2022 de Schelde- en Sieperdadijk zo ver kunnen worden afgegraven dat Scheldewater in en uit de polder zal stromen. Voor de uitkijktoren die gepland staat op de heuvel is een voorlopig ontwerp gemaakt. De nieuw te bouwen radartoren van de Schelderadarketen/RWS is daar in geïntegreerd.

De werkzaamheden bij Bath en Ossensisse zijn afgerond. In het Zimmermanproject is de aannemer gereed met de aanleg van de eerste fase van de eerste strekdam (dit is de strekdam die geen onderdeel vormt van de nog lopende gedoogprocedure).

Voor de gerealiseerde projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek geldt dat het sedimentatieproces conform verwachting goed op gang gekomen is. Het is nog te vroeg om te bepalen hoe het gebied rondom de gerealiseerde projecten Bath en Ossensisse zich ontwikkelt. Voor het Zwin geldt dat het gebied in februari 2019 in werking is getreden. Jaarlijks wordt er een monitoringsrapportage opgesteld over de gerealiseerde projecten.

Informatie (huidige status)

Informatie (vorige status)

Informatie

Binnen het programma is de informatiestroom zowel ambtelijk als bestuurlijk geborgd door diverse overlegstructuren, zowel intern bij de Provincie als extern met het Ministerie van LNV.

Tijd (huidige status)

Tijd (vorige status)

Tijd

De Provincie Zeeland heeft in 2006 de uitvoeringstaak voor het Natuurpakket Westerschelde (NPW) in opdracht van het ministerie van LNV op zich genomen. De looptijd van het programma is

vastgesteld tot en met 2022 met een afspraak over de nazorgfase (2025). Binnen die periode zullen de projecten worden uitgevoerd.

Op 22 juni 2021 heeft de Provincie Zeeland de MJKR 2021, het jaarverslag 2020 en de afspraken over de nazorgfase na afloop van het convenant naar het ministerie van LNV gestuurd. De afspraken over de nazorgfase gaan over de afronding van de buitendijkse projecten, het Hedwigeproject en het Grenspark, Landschapspark Zwinstreek, de financiële afrekening, de vervreemding van de grondportefeuille en de begeleiding van de monitoring. Het Rijk heeft op 2 juli 2021 schriftelijk ingestemd met de MJKR 2021, het jaarverslag over 2020 en de nazorgafspraken.

Legenda beheersaspecten

		Geen indicatie
G	Groen	Volgens planning
O	Oranje	Dreigt te overschrijden
R	Rood	Planning overschreden

Extra toelichting

Momenteel is 170 hectare nieuwe estuariene natuur opgeleverd. 488 hectares zijn in uitvoering.

Hieronder wordt op hoofdlijnen ingegaan op de afzonderlijke projecten.

1. Hedwigeproject

Het werk voor de inrichting van de Hedwigepolder verloopt voortvarend en zoals het er nu naar uitziet, is het project in de loop van 2023 afgerond.

De omgevingsvergunning afwijking inpassingsplan ten behoeve van de panoramaheuvel en uitkijktoren is definitief. De grond die vrijkomt bij het afgraven van de dijk wordt niet afgevoerd en wordt verwerkt in de Panoramaheuvel. Dit zorgt er, in combinatie met het hoge aantal werkbare dagen in de afgelopen periode, voor dat het daadwerkelijk terugbrengen van eb en vloed, volgens planning van de aannemer in het najaar van dit jaar al kan plaatsvinden. In december 2021 heeft de aannemer het plan opgeleverd voor de laatste fase van het project, waarin de Scheldedijk en de Sieperdadijk verwijderd worden. De fase start nadat het waterschap de nieuwe dijk heeft getoetst en goedgekeurd.

Het waterschap heeft volgens de watervergunning voor het Hedwige-Prosperproject (verleend door Rijkswaterstaat) de taak om de nieuwe dijk te toetsen en goed te keuren. De toets is begin december 2021 gestart en is uitgevoerd door Witteveen+Bos. Het Waterschap heeft, als verantwoordelijke voor de beoordeling, het opstellen van het rapport begeleid. Ook de Vlaamse Waterweg en Provincie Zeeland waren hierbij betrokken. Eind februari is de toets afgerond met een robuust veiligheidsoordeel. Goedkeuring door het Waterschap is de volgende stap.

Tegelijkertijd loopt er een wettelijke beoordeling van het hele normtraject Terneuzen – Vlaamse grens die wordt afgerond met een zogenaamde conformiteitsverklaring door de Inspectie voor de Leefomgeving en Transport (ILT). De nieuwe dijk in het Hedwige-Prosperproject is onderdeel van dit traject. Dat leverde een ingewikkelde discussie op. Aan de ene kant was het voor de ecologie en waterveiligheid nodig om de werken in het Hedwige-Prosperproject voort te kunnen zetten. Anderzijds heeft de conformiteitsverklaring voor het normtraject ook zijn tijd nodig. Het overleg hierover heeft plaatsgevonden onder externe begeleiding en heeft geleid tot een oplossing die alle betrokken partijen

(waterschap, Vlaamse Waterweg, Provincie Zeeland, Rijkswaterstaat) kunnen aanvaarden en waarbij de waterveiligheid steeds gegarandeerd is en tegelijkertijd het wettelijk voorgeschreven ILT-traject goed doorlopen kan worden. Hierdoor zijn claims en ander ongemak en onwenselijke situaties voorkomen.

Het stappenplan waarover partijen het eens zijn geworden, ziet er als volgt uit. Het Waterschap heeft toestemming gegeven om de huidige dijk af te graven tot 6,3 m NAP. De hoogte is in lijn met een eerdere toestemming om een gedeelte van de Sieperdadijk af te graven om materiaal van de oude dijk, te verwerken in de nieuwe dijk. Tegelijkertijd worden grasbekleding en het aanbrengen van stortsteen afgerond. De formele goedkeuring van de dijk volgt volgens planning halverwege mei. De planning is dat het getij terugkomt in het gebied voordat het stormseizoen van start gaat en de rugstreeppad aan zijn winterslaap begint. Hiervoor is een vervangend leefgebied naast de Hedwigepolder ingericht.

Op de nieuwe primaire kering is een informatiecontainer geplaatst waar de bezoekers informatie krijgen over het project en de afronding van het project.

Voor de uitkijktoren die gepland staat op de heuvel is een definitief voorlopig ontwerp gemaakt, de nieuw te bouwen radartoren van de Schelderadarketen/RWS is daar in geïntegreerd. Gebleken is dat de integratie kan passen en er zeker efficiëncywinst is te behalen bij een gezamenlijke uitvoering.

Met Stichting Het Zeeuwse Landschap loopt het gesprek over de overdracht van het beheer.

Gezamenlijk wordt de overdracht vormgegeven en afspraken vastgelegd. In een overeenkomst krijgen de genoemde onderwerpen een plek en worden de gemaakte afspraken vastgelegd. Vervolgens kan het toekomstig beheer worden overgedragen aan HZL. Planning is om medio dit jaar een concept overeenkomst klaar te hebben om deze vervolgens eind 2022 definitief te maken. Ook met RWS (I&W) is het overleg gestart over de rol van RWS in de beheerfase van het project.

De realisatie van het veldstation is in volle gang. De palen zijn geplaatst en de vloer is aangebracht. In januari zijn de eerste wanden geplaatst. De laatste werkzaamheden aan de buitenkant van het veldstation worden de komende week afgerond. Daarna wordt, vanwege het broedseizoen, alleen nog binnen gewerkt. Na de zomer wordt het veldstation opgeleverd en overgedragen aan het Zeeuws Landschap.

2. Uitbreiding Zwin

Met het Waterschap zijn afspraken ten aanzien van het beheer van de dijk vastgelegd en zal de monitoring worden opgevolgd.

Er is onderzoek gedaan naar de erosie van de dijk. Hieruit blijkt dat extra maatregelen nodig zijn zoals steenbestorting. Hierover is, na bestuurlijk overleg, overeenstemming met het Waterschap bereikt. Het Waterschap neemt de uitvoeringskosten voor haar rekening.

Bij de monitoring van de grondwaterpeilen en het zoutgehalte is gebleken dat er een opwaartse verschuiving van de overgang van zoet naar zout grondwater plaats vindt. Dit kan verzilting in de hand werken en daarom is een analyse gemaakt van de huidige situatie en wordt momenteel bekeken welke beheersmaatregelen aanvullend nodig zijn. De analyse en de mogelijke aanpak is inmiddels beschikbaar. Met één van de direct omwonenden is hierover contact geweest en zijn afspraken gemaakt. De andere direct betrokkenen worden eveneens benaderd. Ambtelijk is overeenstemming met het Waterschap over de aanpak. Voor de aanvullende maatregelen is budget beschikbaar.

3. Middengebied.

In het project Waterdunen is in oktober 2021 het eerste wandelpad geopend, in december 2021 zijn de overige wandelpaden in het natuurgebied geopend en is de grond ten behoeve van de bouw van het recreatiepark aan de recreatieondernemer Molecaten overgedragen. Op dit moment wordt er gewerkt aan de overdracht van de natuurgronden aan de toekomstig beheerder HZL.

In het Zimmermanproject is de eerste fase van de eerste strekdam gereed. Voor de aanleg van de twee overige strekdammen op het particuliere eigendom heeft de rechtbank Noord-Holland een uitspraak gedaan over de gedoogprocedure. Het ingediende beroep is gegrond verklaard maar de rechtsgevolgen zijn in stand gelaten waardoor de gedoogplicht van kracht blijft. Vervolgens is begin januari 2022 hoger beroep ingediend. Parallel hieraan blijft het streven erop gericht om tot minnelijke overeenstemming te komen met de eigenaar van een deel van de gronden die benodigd zijn voor het Zimmermanproject. Het contract tussen de POW en de aannemer liep tot 1 oktober 2021. Inmiddels

heeft de Provincie Zeeland onder voorbehoud van het verloop van de gedoogprocedure zelf aanvullend opdracht verleend voor de laatste twee strekdammen.

De pilot bij het Schor van Waarde wordt niet vervolgd i.v.m. de hoge afvoerkosten van de vrijkomende grond.

4. Nevenopgaven

Het NPW heeft enkele belangrijke maatschappelijke effecten in de vorm van regionale impuls voor de gemeenten Hulst en Sluis, de ontwikkeling van het Grenspark Groot Saeftinghe, het grensoverschrijdende Landschapspark Zwinstreek en de inzet van Landbouw Flankerend Beleid waarbij de inzet gericht is op volhoudbare landbouw.

4.1. Grenspark Groot Saeftinghe

Er lopen twee projecten binnen de Regiodeal “Zeeuwen zelf aan Zet”. Aan de Scheldekust zijn de definitieve schetsontwerpen afgerond voor Walsoorden, Zeedorp en Emmadorp. Deze zijn omgezet naar definitieve ontwerpen en gaan richting uitvoering in 2022/2023. De planologische procedures lopen gelijk op. De definitieve schetsontwerpen voor Paal, Kreverhille en Baalhoek volgen dit jaar met een geplande realisatie in 2023.

Met Vernieuwing Landbouw wordt samen met de partners van het grenspark en de boeren uit de regio gewerkt aan de invulling van volhoudbare en natuurinclusieve landbouw in het Grenspark. Poldernatuur en ANV Groene Oogst zijn nauw betrokken en gestart met het Natuurinclusief Zeeuws Bouwplan (NIZB). HZL werkt hier ook aan mee en verzorgt advies en de monitoring. In twee gebieden worden diverse pilots uitgevoerd. De beschikbare ruilgronden van het kavelruilbureau worden zoveel als mogelijk ingezet om de maatregelen te kunnen stimuleren. Met de partners wordt een grensoverschrijdende landbouwinnovatiefonds voorbereid. Daarnaast werkt er een werkgroep aan acties voor het verkorten van de ketens met mogelijk nieuwe verdienmodellen. Zo wordt het streekmerk met de streekhouders uitgerold en bijvoorbeeld verkend of de inzet van een onbemande streekproductenwinkel interessant is en passend. Op korte termijn wordt in de eerder genoemde deelgebieden (NIZB) het integraal dijken en krekplan uitgewerkt. Alle acties houden verband met elkaar op zoek naar een volhoudbare landbouw in het grenspark.

In het project Erfgoed Deal: Groeve Nieuw-Namen komen er verschillende opgaves samen: energietransitie door de aanleg van een zonnepark, erfgoed door het beschermen van de archeologische waarden, aardkunde door het beschermen van de 3 miljoen jaar oude lagen die daar aan het oppervlak komen en het beleven van de plek. In 2021 is een schetsontwerp opgeleverd dat door alle partijen goed ontvangen is. Samen met Zeeuwind en Staasbosbeheer worden in 2022 juridische en praktische zaken doorgenomen.

Voor de branding- en marketingstrategie is tijdens de laatste streekholderbijeenkomst de bezoekerswebsite met toolbox gelanceerd. Een aantal huisstijlelementen is technisch uitgewerkt en wordt uitgerold op diverse locaties binnen het Grenspark, zoals langs de Scheldekust.

Op het digitale platform van het Grenspark staat steeds de actuele stand van zaken.

4.2. Regionale Impuls gemeente Hulst en gemeente Sluis

Nog in uitvoering zijn de projecten in de gemeente Hulst:

- Een uitkijktoren op de grens (Bos van Clinge)
- Versterk de Scheldekust. Hierbij wordt nauw samengewerkt met het grenspark. Met de bewoners van de nabijgelegen gehuchten/dorpen is een attractieve route uitgewerkt, wat ook een ontwikkelingsroute vormt binnen het ruimtelijk concept van het Grenspark. Het (concept) plan is 18 september 2020 bestuurlijk gepresenteerd aan de gemeente Hulst, Waterschap, Provincie Zeeland en de Haven van Antwerpen.

4.3. Samenwerking in de Zwinstreek

Net als bij Grenspark Groot Saeftinghe heeft het grensoverschrijdende Landschapspark Zwinstreek ook behoefte aan een identiteitsgerichte gebiedsaanpak. De eerste stappen voor de samenwerking

zijn inmiddels gezet op het vlak van gebiedspromotie en gebiedsinrichting. Tegelijkertijd wordt het proces van samenwerking gestructureerd. In het najaar van 2021 is een projectcoördinator aangesteld om plannen omtrent marketing en toerisme uit te voeren. Projecten op het gebied van landbouw, natuur, waterbeheersing en erfgoed krijgen beslag in het Landschapspark Zwinstreek.

Op 14 september 2021 heeft ons college ingestemd met een intentieverklaring aan de Provincie West-Vlaanderen om te komen tot een Landschapspark Zwinstreek. Op 15 maart 2022 heeft Provincie Zeeland ingestemd met medewerking aan de aanvraag tot erkenning tot Landschapspark. Er wordt gewerkt aan een Masterplan.

In januari 2022 is bekend geworden dat de Zwinstreek één van de zeven genomineerden is die meedingt tot erkenning van een Landschapspark. De volgende stap wordt momenteel in gang gezet: de opzet van een Landschapsbiografie, een Masterplan en voor de eerste vijf jaar een Operationeel plan. De drie beste plannen krijgen de erkenning Landschapspark voor de periode 2023-2043.

4.4. Landbouwflankerend beleid

Een van de nevenopgaven binnen NPW is het Landbouwflankerend Beleid. Hiervoor is een bedrag geraamd van 13 miljoen euro. Hiervan is 8,4 miljoen euro gereserveerd voor subsidiebijdragen en 4,6 miljoen euro voor de Grondbank Zeeland in combinatie met kavelruil.

Via de Grondbank Zeeland wordt ruilgrond ingezet in combinatie met het instrument kavelruil om een bijdrage te leveren in het verbeteren van de agrarische structuur. Dit vindt plaats in heel Zeeland, maar de focus ligt vooral in Oost Zeeuws-Vlaanderen. De beschikbare voorraad ruilgrond (316 hectare per 1 januari 2022) ligt ook grotendeels in Oost Zeeuws-Vlaanderen. Uiterlijk 2025 dient de grondvoorraad te zijn vervreemd.

5. Monitoring

Nu een aantal projecten is afgerond en een aantal projecten in 2022 zal worden uitgevoerd zal de monitoring een belangrijke plaats gaan innemen. Immers, het is van belang om op te volgen, hoe de natuur zich binnen de projecten gaat ontwikkelen. De projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek worden allen opgevolgd door het Centre of Expertise Delta Technology. De voorlopige resultaten wijzen uit dat de verwachte sedimentatie plaatsvindt.

Op dit moment is het projectteam bezig met een uitvraag voor de monitoring van de projecten van Bath, Ossenisse en Zimmerman.

Nederland heeft op 8 april 2014 aan de Europese Commissie toegezegd een onafhankelijke commissie voor de monitoring op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer van de 600 ha natuurherstel Westerschelde in te stellen. Begin 2018 heeft LNV besloten dat de commissie de minister van LNV van advies zal voorzien.

Uitgangspunt was dat de monitoringscommissie haar activiteiten in 2021 zou starten tenzij op dat moment nog onvoldoende monitoringsgegevens beschikbaar zijn. Dit is het geval, nu een gedeelte van de projecten nog in uitvoering is. Met LNV is daarom besproken dat de commissie in 2023 van start zal gaan. De commissie zal bestaan uit drie onafhankelijke (Nederlandse) deskundigen op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer.

Voor het Hedwigeproject is een monitoringsplan opgesteld in het kader van de vergunning Natuurbeschermingswet 1998. Dit is inmiddels goedgekeurd door het Ministerie van LNV. Er wordt op dit moment gemonitord op zoet-zout (T-0). Voor overige aspecten geldt dat monitoring pas mogelijk is na inrichting van de Hedwigepolder. Er is door NIOZ en de Universiteit van Antwerpen december 2018 een vegetatiemodel opgeleverd dat de komende jaren zal worden opgevolgd en gevuld zal worden met monitoringsgegevens.

Door Arcadis wordt jaarlijks een rapportage opgesteld waarin een evaluatie van de NPW projecten is opgenomen op basis van de monitoringsrapportages per project. Nu de projecten deels nog in voorbereiding en uitvoering zijn, kan er nog geen totaalbeeld gegeven worden. Voor zover er al wel iets gezegd kan worden over de bijdrage van de projecten aan de staat van instandhouding van de Westerschelde, worden de effecten in de rapportage over het jaar 2020, positief gewaardeerd.

